

Др Јован Вујичић, доцент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0003-1419-884X

Прегледни научни рад
УДК: 347.7(4-672EU)
DOI: 10.46793/UPSSXII.747V

ЗАЈЕДНИЧКА ЕВРОПСКА ПРАВИЛА ЗА ПРОМОВИСАЊЕ ПОПРАВКЕ РОБЕ*

Резиме

Иако је законодавна политика ЕУ резултат компромиса између различитих (често супротстављених) интереса, учињен је одређени помак ка одрживијој потрошњи и кружној привреди. Да би се спречила диференцијација националних правила о поправци, врши се потпуна хармонизација неких њених аспеката (нарочито оних који су ван режима одговорности продавца за несаобразност робе), увођењем својеврсне „секундарне одговорности“ произвођача. Право на поправку, као, уопштено говорећи, еколошки прихватљивије, више се не посматра само као правно средство за несаобразност робе, већ као (опште) самостално право. У раду су анализирани главни елементи Директиве (ЕУ) 2024/1799 којима се потрошачи подстичу да дуже користе купљену робу и, самим тим, настоји смањити прерано одбацавање употребљиве робе.

Кључне речи: право на поправку; одржива потрошња; кружна привреда; право ЕУ.

1. Увод

Директива (ЕУ) о заједничким правилима којима се промовише поправка робе (даље у тексту: Директива (ЕУ) 2024/1799) усвојена је 13. јуна, а ступила је на снагу 30. јула 2024. године.¹ Државе чланице су дужне да је „пренесу“ у

* Рад је резултат истраживања на пројекту Правног факултета Универзитета у Крагујевцу: „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније“, који се финансира из средстава Факултета.

¹ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799 Европског парламента и Савета од 13. јуна 2024. о заједничким правилима којима се промовише поправка робе и измени Уредбе (ЕУ) 2017/2394 и Директива (ЕУ) 2019/771 и (ЕУ) 2020/1828 (Directive (EU) 2024/1799 of the

национална права и да примењују законе и друге прописе који су потребни ради усклађивања од 31. јула 2026.² Циљ овог правног акта је одрживија потрошња путем чешће поправке и поновне употребе робе унутар и ван „законске гаранције“.^{3 4} Тиме се спроводи зелена транзиција као један од приоритета Комисије, а посебно Европски зелени договор. Поред тога, утврђивањем јединствених правила уклањају се стварне или потенцијалне препреке функционисању унутрашњег тржишта ЕУ,⁵ у виду различитих обавезујућих националних прописа који неповољно утичу на прекогранично пружање услуга и конкуренцију међу сервисерима робе коју потрошачи

European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on common rules promoting the repair of goods and amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directives (EU) 2019/771 and (EU) 2020/1828, OJ L, 2024/1799, 10.7.2024; даље у фуснотама: Директива (ЕУ) 2024/1799), чл. 23.

² Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 22. ст. 1.

³ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 1. ст. 1.

⁴ У том смислу, део је законодавства ЕУ усмереног на продужење века трајања робе. Њоме се настоји да се допуне захтеви на страни понуде који су утврђени у циљу постизања одрживијег дизајна производа у фази производње (Вид. Уредба (ЕУ) о еколошком дизајну за одрживе производе (*Regulation (EU) 2024/1781 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for sustainable products, amending Directive (EU) 2020/1828 and Regulation (EU) 2023/1542 and repealing Directive 2009/125/EC*, OJ L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj>)), као и они на страни потражње којима се обезбеђује пружање потпунијих информација на продајном месту о трајности и могућности поправке робе у циљу омогућавања доношења одлуке о одрживој куповини од стране обавештених потрошача (Вид. Директива (ЕУ) о јачању положаја потрошача у зеленој транзицији (*Directive (EU) 2024/825 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2024 amending Directives 2005/29/EC and 2011/83/EU as regards empowering consumers for the green transition through better protection against unfair practices and through better information*, OJ L, 2024/825, 6.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj>)).

⁵ У супротном, ради усаглашавања са различитим националним правилима, привредни субјекти који послују на унутрашњем тржишту ЕУ морали би прилагодити пружање својих услуга поправке и, у том циљу, сносити додатне трошкове за добијање потребних правних савета о захтевима из права државе чланице у којој потрошач има редовно боравиште, које је меродавно на основу Уредбе (ЕЗ) бр. 593/2008 о праву које се примењује на уговорне обавезе (Рим I) (*Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I)*, OJ L 177, 4.7.2008, р. 6). То би посебно утицало на микро, мала и средња предузећа, која чине већину у овом сектору. Правна расцепканост могла би и да наруши поверење потрошача у прекограничне услуге због неизвесности у погледу чинилаца важних за одлучивање о поправци робе. Уп. Zoll, F. и др., *Various Approaches to 'Greening' Consumer Sales Law*, Routledge Handbook of Private Law and Sustainability (eds. Santos Silva, M. и др.), London – New York, 2024, стр. 104. и 105.

купују.⁶ Овим се, међутим, правне препреке не искључују у потпуности, с обзиром да ће и даље постојати разлике између права држава чланица када је у питању директна одговорност произвођача за несаобразност робе.

Како би се потрошачи стимулисали да дуже користе купљену робу и, самим тим, смањило прерано одбацивање употребљиве робе, предвиђено је више мера. У раду су анализирани главни елементи Директиве (ЕУ) 2024/1799: Европски образац за обавештавање о поправци, обавеза произвођача да поправи робу, Европска интернет платформа за поправку, националне подстицајне мере и измене и допуне Директиве (ЕУ) 2019/771 о продаји робе.

2. Европски образац за обавештавање о поправци

Лица која обављају делатност поправке робе моћи ће (добровољно) да обавештавају потрошаче о својим услугама путем стандардизованог формулара.⁷ У Европском обрасцу, на јасан и разумљив начин, наводиће се кључна мерила за одлучивање потрошача, као што су природа недостатка, цена и време потребно за поправку. У случају доступности помоћних услуга, попут уклањања, уградње или превоза робе, наводиће се и њихови појединачни трошкови.⁸ Тиме ће се омогућити потрошачима да лакше процене и упореде различите понуде. Такође, требало би да буде олакшано и обавештавање о услугама поправке, посебно микро, али и малим и средњим предузећима, јер ће се сматрати да су достављањем правилно попуњеног Европског обрасца испуњени захтеви, нарочито они у погледу пружања одређених података пре закључења уговора, на основу Директиве 2011/83/ЕУ о правима потрошача.⁹

---

⁶ На тај начин, Директивом (ЕУ) 2024/1799 се допуњују и циљеви Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима уговора о продаји робе (*Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC*, OJ L 136, 22.5.2019, p. 28). Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 1. и 2.

⁷ Иако се Директивом (ЕУ) 2024/1799 обавеза поправке намеће произвођачима, њоме се такође потрошачима олакшава избор услуге поправке. У том смислу, Европски образац могу користити и други сервисери. Израз „сервисер” значи свако физичко или правно лице које у вези са својом трговинском, пословном, занатском или професионалном делатношћу пружа услугу поправке, укључујући произвођаче и продавце који пружају услуге поправке, као и пружаоце услуге поправке, без обзира да ли су независни или повезани са таквим произвођачима или продавцима. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 2. тач. 2.

⁸ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 4.

⁹ *Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council*, OJ L 304, 22.11.2011, p. 64. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 6.

Европски образац се доставља на трајном носачу података¹⁰ и у разумном року од подношења захтева, а пре него што се потрошач обавезе уговором о пружању услуга поправке.¹¹ Достављање ће бити бесплатно.¹² Међутим, ако је ради утврђивања природе недостатка, врсте и цене поправке потребна дијагностичка услуга, укључујући физички преглед или преглед на даљину, сервисер може тражити од потрошача да плати потребне трошкове те услуге.¹³ У складу са предуговорним обавештавањем и другим захтевима који су утврђени Директивом 2011/83/ЕУ о правима потрошача, сервисер је дужан да обавести потрошача о таквим трошковима пре отпочињања пружања дијагностичке услуге и пре достављања Европског обрасца. Неопходно је и да се потрошач сагласи са прорачуном. У случају да се потрошач одлучи за поправку робе, сервисер би могао одбити такве трошкове од цене поправке. Тиме се не доводе у питање правила држава чланица о обавезном одбијању. Потрошач би се могао обавестити о одбитку и путем Европског обрасца.¹⁴

У случају достављања Европског обрасца, наведени услови поправке важиће најмање 30 календарских дана.¹⁵ Овим се осигурава довољно времена за разматрање. Ако потрошач буде благовремено прихватио понуђене услове, сервисер ће бити обавезан да изврши поправку под тим условима. Њихово непоштовање уређено је меродавним националним правом.¹⁶

3. Обавеза произвођача да поправи робу

Произвођачи робе (на пример, фрижидера или паметних телефона) за коју су правним актима ЕУ предвиђени захтеви у погледу могућности поправке мораће, као њихови адресати,¹⁷ на захтев потрошача, да је поправе у разумном

---

¹⁰ „Трајни носач података” значи свако средство које омогућава примаоцу да информације које су му лично упућене чува тако да им може накнадно приступати током периода који одговара сврхама за које су те информације намењене и које омогућава непромењену репродукцију сачуваних информација. Вид. чл. 2. тач. 11. Директиве (ЕУ) 2019/771 у вези са чл. 2. тач. 12. Директиве (ЕУ) 2024/1799.

¹¹ Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 1.

¹² Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 2.

¹³ Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 3.

¹⁴ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 12.

¹⁵ Сервисер и потрошач моћи ће да се договоре о дужем периоду. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 4. ст. 5.

¹⁶ Државе чланице треба да обезбеде потрошачима сразмерна и делотворна правна средства. То би могло укључивати повраћај износа плаћеног за дијагностичку услугу. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 14.

¹⁷ Поправљивошћу произвођачи нису обавезани да поправе неисправну робу, већ да осигурају могућност њене поправке. Такви захтеви укључују захтеве за једноставније растављање и захтеве у погледу приступа резервним деловима, информацијама и

року¹⁸ и по разумној цени.¹⁹ Такви захтеви у погледу могућности поправке утврђени су у посебним прописима, углавном на основу оквира за унапређење еколошке одрживости производа из Уредбе (ЕУ) 2024/1781, односно Директиве 2009/125/ЕЗ.²⁰ У циљу правне сигурности, у Прилогу II Директиве (ЕУ) 2024/1799 наведени су правни акти ЕУ који садрже захтеве у погледу могућности поправке за релевантне категорије робе.

Функционалне предности овог приступа су вишеструке.²¹ Произвођач поседује (или може најлакше обезбедити) резервне делове и технологију, као и права интелектуалне својине која су неопходна за поправку поједине робе. Може се стога сматрати учесником на тржишту који је у најбољем положају да минимизира трошкове поправке, због чега, и према економској теорији, треба да буде обавезан. По правилу, произвођач је и најстручнији сервисер, што може мотивисати потрошаче да се чешће одлучују за поправку.²²

С обзиром да су обавезом поправке која је наметнута произвођачима обухваћени недостаци који се појаве или постану очигледни ван рока

алатима у вези са поправком, који се примењују на робу или посебне саставне делове робе. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 2. тач. 11.

¹⁸ Рачунајући од када је произвођач стекао физичку државину на роби, примио робу или имао могућност да приступи роби. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 2. тач. б).

¹⁹ Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 1. и 2. Обавеза поправке се примењује и на произвођаче из трећих земаља у вези са робом која се ставља на унутрашње тржиште ЕУ, чиме се јача тзв. бриселски утицај. Како би се потрошачи могли обратити привредном субјекту који је пословно настањен унутар ЕУ, Директивом (ЕУ) 2024/1799 се предвиђа низ алтернативних лица од којих се захтева испуњење произвођачеве обавезе у таквим случајевима (овлашћени заступник, увозник или дистрибутер). Тиме се произвођачима који се налазе ван ЕУ омогућава да обавезу поправке организују и извршавају у ЕУ. Обавезом поправке се не доводи у питање економска слобода избора произвођача да престану производити одређену робу, не утичући на обезбеђивање резервних делова и алата према праву ЕУ, када је та обавеза применљива. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 3. и Преамбула, тач. 15. и 20; De Franceschi, A., *The Sustainability of Consumer and Market Law: Green Claims, Greenwashing and the Right to Repair*, Journal of European Consumer and Market Law, No 2/2023, стр. 45.

²⁰ Како би се обухватио широк распон робе и обезбедила усаглашеност са регулаторним променама, требало би укључити захтеве и из осталих (постојећих и будућих) правних аката ЕУ којима се осигурава могућност поправке. У том смислу, Комисији је делегирано овлашћење да доноси акте ради ажурирања пописа садржаног у Прилогу II. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 9. и 22, чл. 5. ст. 9. и чл. 20.

²¹ Вид. Vujalski, M., *On Producers' Obligation to Repair Defective Goods: Direct Producers' Liability vs. Self-Standing Obligation under R2R Directive*, Journal of European Consumer and Market Law, No 4/2024, стр. 179.

²² Више о томе вид. Јовичић, К., *Директива ЕУ о праву на поправку из јуна 2024. године: зашто нам је потребна правна заштита овог права императивним правним нормама*, Ревија за европско право, 2024, стр. 105. и 106.

одговорности продавца у складу са Директивом (ЕУ) 2019/771 о продаји робе,²³ омогућено им је да обезбеде поправку по цени коју плаћа потрошач или бесплатно. Право на накнаду требало би да подстакне произвођаче да развијају одрживе пословне моделе, укључујући пружање услуга поправке.²⁴ Цена мора бити разумна, што значи утврђена у таквом износу да се потрошачи не одвраћају намерно од користи коју имају од обавезе произвођача да поправи робу. Конкурентски притисак других сервисера требало би да подстакне произвођаче да понуде цену која је прихватљива за потрошаче. Поправка би могла бити и бесплатна ако је недостатак обухваћен трговачком гаранцијом, на пример, у погледу трајности робе. Произвођачи би могли подстаћи потрошаче на поправку ван законске одговорности продавца за несаобразност и нуђењем привремене заменске робе (бесплатно или уз разумну накнаду).²⁵ Иако може бити у интересу потрошача, ова опција подразумева располагање значајном количином резервне робе, што, с једне стране, захтева повећану производњу, а с друге стране, може довести слабије привредне субјекте у неравноправан положај.²⁶

Како би се избегли већи трошкови превоза и емисија издувних гасова, поправку би требало обавити што ближе потрошачу. Произвођачи и, када је применљиво, овлашћени заступници, увозници и дистрибутери могли би своју обавезу испунити и подуговарањем поправке,²⁷ на пример, ако немају потребну инфраструктуру или ако поправку може извршити сервисер који се налази ближе потрошачу. Међутим, они би и даље били одговорни за њено извршење.

У складу са захтевима из делегираних аката донесених на основу Уредбе (ЕУ) 2024/1781 или имплементирајућих мера донесених на основу Директиве 2009/125/ЕЗ, произвођачи су дужни да омогуће приступ резервним деловима, подацима о поправци и одржавању или било којем софтверском алату, уграђеном рачунарском програму или сличном помоћном средству у вези са поправком. Овим се обезбеђује техничка изводљивост поправке и од стране других лица.²⁸ Изазивање погрешне представе да се роба не може поправити због претходне поправке или прегледа који је извршио независни или непрофесионални сервисер или крајњи корисник²⁹ или да се таквом поправком или прегледом стварају ризици у вези са безбедношћу могло би се сматрати и

---

²³ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 1. ст. 2.

²⁴ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 16.

²⁵ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 2. тач. ц).

²⁶ Вид. Zoll, F. и др., *нав. чланак*, стр. 106.

²⁷ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 3, четврта реченица.

²⁸ Више о томе вид. Terryn, E., *A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law*, European Review of Private Law, No 4/2019, стр. 864. и даље.

²⁹ Иако „домаћа“ поправка, на први поглед, може изгледати еколошки прихватљивија, јер не захтева транспорт робе, у крајњем исходу, може бити штетнија по животну средину, с обзиром да се не може обезбедити да ће бити извршена у складу са одговарајућим стандардима.

непоштеном пословном праксом према истоименој Директиви 2005/29/ЕЗ.³⁰ Резервни делови морају бити доступни, по разумним ценама, барем током периода одређеног у правним актима ЕУ.³¹ Произвођачи неће моћи да користе ни уговорне одредбе, хардверске или софтверске технике којима се омета поправка пописане робе, изузев ако је то оправдано легитимним и објективним разлозима.³² Посебно ће бити забрањено спречавање независних сервисера да употребљавају оригиналне или половне резервне делове, компатибилне резервне делове и резервне делове произведене 3Д штампачем ако су усаглашени са захтевима на основу права ЕУ или националног права, попут захтева у погледу безбедности производа.³³ Наведено би требало да подстакне тржишно надметање и донесе користи потрошачима у виду бољег квалитета и нижих цена поправке.³⁴

Произвођачи неће моћи да одбију поправку само зато што су претходну поправку извршили други сервисери или, ако је то применљиво, друга лица, укључујући потрошача.³⁵ Међутим, у складу са Директивом (ЕУ) 2019/771 о продаји робе, произвођач ће бити ослобођен обавезе поправке ако је она чињенично или правно немогућа.³⁶ У том случају, произвођач ће моћи потрошачу да понуди обновљену робу.³⁷

---

³⁰ *Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council*, ОЈ L 149, 11.6.2005, р. 22. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 19.

³¹ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 4.

³² Између осталог, како би се спречила неовлашћена употреба предмета заштићених правима интелектуалне својине на основу права ЕУ и националних прописа. Вид. такође Arbour, М.-Е., *Planned Obsolescence, Durability and Repairability of Consumer Goods: Quebec's CPA Reform*, *Journal of European Consumer and Market Law*, No 3/2024, стр. 111. и 112.

³³ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 6.

³⁴ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 18.

³⁵ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 7. Не доводећи у питање обавезу произвођача да поправи робу, потрошачи ће моћи да се обрате било којем сервисеру по сопственом избору. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 8.

³⁶ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 1, друга реченица.

³⁷ Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 2. тач. д). Обнова робе је важан аспект еколошки одрживе кружне привреде. Представља радње које се спроводе ради припреме, чишћења, испитивања, одржавања и, према потреби, поправке производа или одбаченог производа како би се повратио његов учинак или функционалност у оквиру предвиђене употребе и распона својстава првобитно осмишљених у фази пројектовања у време стављања производа на тржиште. Вид. чл. 2. тач. 18. Уредбе (ЕУ) 2024/1781 у вези са чл. 2. тач. 10. Директиве (ЕУ) 2024/1799.

Да би се повећала свест потрошача о доступности поправке, а тиме и вероватноћа њеног коришћења, произвођачи или, ако је то применљиво, овлашћени заступници, увозници или дистрибутери биће дужни да потрошачима ставе на располагање обавештења о својим услугама, пре свега о оквирним ценама које се наплаћују за уобичајене поправке робе обухваћене правним актима ЕУ из Прилога II Директиве.³⁸ Информације ће морати да буду доступне бесплатно барем током читавог трајања обавезе поправке, што би могло одговарати периоду од стављања робе на тржиште до истека захтева у погледу могућности поправке.³⁹ Мораће да буду и лако доступне потрошачима и пружене на јасан и разумљив начин. У складу са националним правилима, произвођачи, односно овлашћени заступници, увозници или дистрибутери моћи ће да одреде начин на који ће обавештавати потрошаче, на пример, на интернет страници са слободним приступом,⁴⁰ путем дигиталног пасоша производа,⁴¹ у упутству за употребу или на продајном месту када је произвођач уједно и продавац. Овим обавезама допуњују се прописи о одређеној роби којима се од произвођача захтева да обезбеде одговарајуће информације (на пример, о резервним деловима и њиховим препорученим ценама).

4. Европска интернет платформа за поправку

Проналажење одговарајућих сервисера биће олакшано путем нове дигиталне услуге која ће потрошачима бити доступна бесплатно, захваљујући проширењу презентације на интернету „Ваша Европа“,⁴² где се може приступити различитим подацима. Потребну информатичку инфраструктуру успоставиће и одржаваће Комисија, док ће државе чланице утврдити услове и управљати регистрацијом сервисера који су пословно настањени на њиховој

---

³⁸ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 5. ст. 5. и чл. 6.

³⁹ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 25.

⁴⁰ Овим путем потрошачи ће морати да буду у могућности да приступе обавештењима о оквирним ценама које се наплаћују за уобичајене поправке.

⁴¹ Дигитални пасош производа је дигитални запис који пружа свеобухватне податке о производу. Ово укључује све од порекла, коришћених материјала, утицаја на животну средину до препорука за руковање и одлагање на крају животног циклуса производа. Делењем информација које су кључне за одрживост побољшава се следљивост у ланцу вредности производа, што би требало да омогући бржи прелазак на кружну привреду. Више о томе вид. European Commission, „Ecodesign for Sustainable Products Regulation: Making sustainable products in the EU the norm“, доступно на: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/ecodesign-sustainable-products-regulation_en, 15.9.2024.

⁴² Вид. „Your Europe“, доступно на: https://europa.eu/youreurope/about/index_en.htm, 15.9.2024.

територији.⁴³ Предвиђено је да Европска интернет платформа почне са радом 2027. године. Између осталог, омогућаваће потрошачима да од сервисера, који га нуде, затраже Европски образац за обавештавање о поправци.

5. Националне подстицајне мере

Државе чланице мораће да предузму најмање једну меру за промовисање поправке робе.⁴⁴ Оне могу бити финансијске и нефинансијске природе. Прве подразумевају, на пример, ваучере, фондове, подршку или успостављање локалних или регионалних интернет платформи за поправку, организовање или финансирање обуке за стицање посебних вештина у поправци или пореске олакшице. Друге могу бити у облику, на пример, спровођења организованих акција обавештавања јавности или подршке иницијативама за поправку у оквиру локалне заједнице путем обезбеђивања простора за поправку или места за састанке. Подстицајне мере могу се предузети на националном, регионалном или локалном нивоу.

6. Измене и допуне Директиве (ЕУ) 2019/771 о продаји робе

Могућност поправке која је уобичајена за робу исте врсте и коју потрошач може разумно очекивати с обзиром на природу робе и узимајући у обзир све јавне изјаве које су дали продавац или друга лица у претходним фазама ланца правних послова, укључујући произвођача, или које су дате у њихово име, посебно у оглашавању или означавању, изричито је предвиђена као један од објективних захтева у погледу саобразности робе.⁴⁵ Потрошачима се пружа и додатних 12 месеци „законске гаранције“ ако се одлуче за поправку (уместо замене) као начин за отклањање несаобразности.⁴⁶ Продужење преосталог дела рока у коме продавац одговара примениће се само једном. Међутим, државе чланице могу додатно подстицати поправку предвиђањем даљих продужења у случају поновне поправке. Такође, могу увести или задржати на снази правила за продужење рока одговорности у случају поправке за више од 12 месеци.

---

⁴³ У циљу промовисања одрживе потрошње, државе чланице моћи ће да прошире опсег свог националног одељка на Европској платформи како би се укључили и продавци обновљене робе, купци неисправне робе за обнову или иницијативе за поправку у оквиру локалне заједнице, попут кафића за поправке. У сваком случају, регистрација ће бити добровољна. Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, Преамбула, тач. 28. и чл. 7.

⁴⁴ Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 13. ст. 1.

⁴⁵ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 16. ст. 1.

⁴⁶ Слично решење већ постоји у неким земљама ЕУ. Вид. Цветковић, М., *Потрошачко право на поправку*, Зборник радова: Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, књ. 11, Ниш, 2022, стр. 179.

Државе чланице које не прописују фиксне рокове за одговорност продавца или које прописују само рок застарелости за правна средства потрошача, дужне су обезбедити да, у случају поправке, рок у коме продавац одговара за несаобразност или у коме застаревају правна средства потрошача буде барем три године.⁴⁷ То одговара минималном периоду одговорности продавца утврђеном у Директиви (ЕУ) 2019/771 о продаји робе увећаном за минимално продужење у случају поправке. Продужење рока у коме продавац одговара за несаобразност након поправке требало би да допринесе решавању једног од главних питања које умањује привлачност овог правног средства, а то је ризик да ће роба функционисати само кратко време након његовог извршења.⁴⁸

Уведена је и нова обавеза продавца да, пре него што изврши захтев за отклањање несаобразности робе, обавести потрошача о праву на избор између поправке и замене, као и о могућем продужењу рока одговорности.⁴⁹ Њеним испуњењем требало би подићи свест потрошача о доступним алтернативама и предностима поправке.

Допуњене су и одредбе о извршењу поправке и замене робе. Тако ће продавац моћи, током поправке, у зависности од специфичности релевантне категорије робе, а нарочито потребе потрошача да му таква роба буде трајно доступна, потрошачу бесплатно дати заменску робу, укључујући обновљену робу. Поправка ће се и даље обављати у разумном року од када је потрошач обавестио продавца о несаобразности. Привременим давањем заменске робе могле би се избећи знатне неугодности за потрошача, али се тиме не може оправдати неразумно дуга поправка. У случају замене, продавац ће моћи, на изричит захтев потрошача, дати обновљену робу како би испунио своју обавезу отклањања несаобразности.⁵⁰ Дакле, нова и обновљена роба се и даље не посматрају као једнаке из перспективе одговорности продавца, због чега жељене последице могу изостати.

7. Закључак

Како би се потрошачи стимулисали да дуже користе купљену робу и, самим тим, смањило прерано одбацивање употребљиве робе, Директивом (ЕУ) 2024/1799 се, у контексту Европског зеленог договора, настоје остварити циљеви одрживије потрошње, кружне привреде и зелене транзиције. Ојачане су одредбе у вези са поправком како би се омогућило чешће тражење услуге по приступачној цени од пружаоца по свом избору. Претпоставља се да ће се тако

---

⁴⁷ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 16. ст. 2.

⁴⁸ Вид. Van Gool, E., Michel, A., *The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis*, Journal of European Consumer and Market Law, No 4/2021, стр. 144.

⁴⁹ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 16. ст. 3.

⁵⁰ Вид. Директива (ЕУ) 2024/1799, чл. 16. ст. 4.

смањити количина отпада, потражња за сировинама и енергијом неопходним за производњу нове робе којом се замењује неисправна, као и емисија гасова стаклене баште.⁵¹ Осим чувања и побољшања животне средине, корист за потрошаче требало би да представља и избегавање трошкова нове куповине у кратком року. С друге стране, како се произвођачи не би преоптеретили, обавеза поправке је ограничена на робу за коју су и у мери у којој су у правним актима ЕУ предвиђени захтеви у погледу могућности поправке. Ово има за последицу да тој обавези подлеже само роба која је и дизајнирана тако да се може поправити. Директивом (ЕУ) 2024/1799 се не намеће произвођачима директна одговорност за несаобразност робе, већ детаљније уређује тржиште сервисних услуга.

*Jovan Vujičić, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

COMMON EUROPEAN RULES PROMOTING THE REPAIR OF GOODS

Summary

Although EU legislative policy is the result of a compromise between different (often conflicting) interests, a certain shift towards more sustainable consumption and a circular economy has been made. In order to prevent the differentiation of national rules on repair, some of its aspects are fully harmonized (especially those outside the seller's liability regime for non-conformity of goods), by introducing a kind of "secondary liability" of the manufacturer. The right to repair, as, generally speaking, more environmentally friendly, is no longer seen only as a legal remedy for the non-conformity of goods, but as a (general) self-standing right. The paper analyzes the main elements of Directive (EU) 2024/1799, which encourage consumers to use purchased goods for a longer period of time and, therefore, strive to reduce the premature discarding of viable goods.

Key words: *right to repair; sustainable consumption; circular economy; EU law.*

---

⁵¹ Ово се може сматрати (претераним) поједностављивањем, јер у неким случајевима даља употреба робе може бити штетнија по животну средину од њене замене новим, еколошки прихватљивијим моделом. Вид. Вујалски, М., *нав. чланак*, стр. 178.

Литература

- Arbour, M.-E., *Planned Obsolescence, Durability and Repairability of Consumer Goods: Quebec's CPA Reform*, Journal of European Consumer and Market Law, No 3/2024.
- Bujalski, M., *On Producers' Obligation to Repair Defective Goods: Direct Producers' Liability vs. Self-Standing Obligation under R2R Directive*, Journal of European Consumer and Market Law, No 4/2024.
- Van Gool, E., Michel, A., *The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis*, Journal of European Consumer and Market Law, No 4/2021.
- De Franceschi, A., *The Sustainability of Consumer and Market Law: Green Claims, Greenwashing and the Right to Repair*, Journal of European Consumer and Market Law, No 2/2023.
- European Commission, „Ecodesign for Sustainable Products Regulation: Making sustainable products in the EU the norm“, доступно на: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/ecodesign-sustainable-products-regulation_en.
- Zoll, F. и др., *Various Approaches to 'Greening' Consumer Sales Law*, Routledge Handbook of Private Law and Sustainability (eds. Santos Silva, M. и др.), London – New York, 2024.
- Јовичић, К., *Директива ЕУ о праву на поправку из јуна 2024. године: зашто нам је потребна правна заштита овог права императивним правним нормама*, Ревизија за европско право, 2024.
- Тетгун, Е., *A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law*, European Review of Private Law, No 4/2019.
- Цветковић, М., *Потрошачко право на поправку*, Зборник радова: Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, књ. 11, Ниш, 2022.